

Проф. д-р Катерина Видова

Меѓународен Славјански Универзитет

Република Северна Македонија

УПОТРЕБАТА НА АНГЛИЗМИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ДНЕВЕН ПЕЧАТ

Апстракт: Целта на овој труд е да се даде приказ на честата употреба на англизмите во македонскиот дневен печат. Влијанието на англискиот јазик како резултат на глобализацијата, употребата на интернетот и средствата за масовна комуникација е силно, а оттука се зголемува употребата на англизмите во дневниот печат. Во трудот е даден приказ на дел од англизмите застапени во весниците „Слободен печат“ и „Вечер“. Од ексцерпираниите примерите може да се види дека од едноставни лексеми се создаваат англиско-македонски синтагми. Анализирајќи ги се доаѓа до заклучок дека англиските зборови стануваат вообичаен составен дел од македонскиот јазик.

Клучни зборови: англизми, дневен печат, лексеми, македонски

THE USE OF ANGLICISMS IN MACEDONIAN DAILY PRESS

Abstract: The aim of the paper is to give an outline of the frequent use of Anglicisms in the Macedonian daily press. The impact of English as a result of globalization, the use of the Internet, and mass communication media are powerful, and hence the use of Anglicisms is immensely increased. The paper presents the outline of Anglicisms in the newspapers "Sloboden pecat" and "Vecer". From the excerpted examples, it can be seen the way English-Macedonian syntagms are being created from simple lexemes. Analyzing the examples, it can be concluded that English words have become the usual segment of Macedonian.

Key words: Anglicisms, daily press, lexemes, Macedonian

ВОВЕД

Јазикот претставува културен феномен кој постојано се менува. Според Жаниќ Микулчиќ (Žanić Mikulčić, 2022: 138) причините за промени можат да бидат вонјазични и јазични. Вонјазичните се должат на влијанието на преселбите и територијалните освојувања, сообраќајот, употребата на технологијата и медиумите. Јазичните промени се должат на именување на нови предмети, поими и идеи. Голем број на зборови коишто се во секојдневна говорна употреба ги среќаваме во медиумите најчесто произлегуваат од англискиот јазик. Популарно се нарекуваат англизми (англицизми). Бабамова (1993) укажува на постојаното влијание на англискиот во македонскиот јазик уште во 80-тите и 90-тите години на дваесеттиот век во колоквијалниот говор, читањето дневен печат и следењето на радиото и телевизијата. Уште во тој период речиси било невозможно да се најде напис во којшто не се јавуваат англицизми со различен степен на адаптација, при постоење на сосема фреквентни и вообичаени македонски

зборови. Со појавата на интернетот и развојот на средствата на информациска и комуникациска технологија напливот на влијанието на англискиот јазик се почувствува во сите сфери на секојдневието, т.е., во образованието, економијата, политиката, културата, уметноста, спортот итн. Денес, англизмите се особено присутни во одредени сфери како што се информациската и комуникациската технологија, медицината, култура на живеење, економијата, политиката, спортот итн. (Filipović 1990: 54). Вајнрајх (Weinreich, 1970: 60) тврдел дека англизмите често се употребуваат бидејќи англискиот јазик се смета за престижен јазик и оттука личноста која употребува соодветен збор достигнува општествен статус кој го симболизира познавањето на тој јазик. Пркиќ (Prčić 2003: 157) таквата употреба на јазикот ја нарекува статусна употреба зад која стои исклучиво субјективна потреба. Ако се тргне од ставот на Хуго Шухард дека мешањето на јазиците е едно од најважните прашања во современата лингвистика (Jones-Singh, 2005: 29) доаѓаме до проблемот на јазиците во контакт како едно од клучните во современите истражувања. Јазиците не постојат во вакуум-простор и оттука јазичниот контакт игра улога во промена на јазиците (Jones-Singh, 2005: 29). Ставот на Карапејовски (2019: 240) е дека гледано од временска дистанца од У. Вајнрајх до денес, проучувањето на јазиците во контакт е издигнато на повисоко рамниште и се проследуваат интеракциите на сите јазични рамништа, но денешниот контакт е под силно влијание на интернетот, медиумите за масовна комуникација и сл., како начин за посредно влијание, но и како начин преку кој се создаваат нови лексеми и денотати, предмет на понатамошно заемање. Според Ѓуркова (2008:6) проучувањето на влијанијата на коишто е подложен еден јазик треба да се разгледува од аспект на општествената заедница којашто се служи со јазикот и којашто е под влијание на различни фактори: политички, економски, културни итн. Ова се основите причини поради кои денес се случува наплив на користењето на англискиот како јазик на образованието, на рекламата и пошироко на медиумите – појава што станува сè поактуелна. Како што претходно споменавме, сферите каде што најмногу се користи англискиот јазик и каде што контактот со англискиот е најчест се: музика, спорт, филм, компјутерска технологија и интернет. Оттука, контактот со англискиот јазик е непосреден и навлегувањето на англизмите е директно. Според Груевска-Маџоска (2022: 125) англискиот јазик, поточно американскиот англиски јазик е денес јазик на престиж на светско ниво и неговото влијание врз лексичките системи на јазиците е огромно не само на лексиката туку и на граматиката и на правописот. Груевска Маџова (2022) тврди дека англизмите најчесто ги среќаваме во следните групи:

- » Зборови што означуваат поими од спортот: аут, бек, бокс, гол, нокаут, офсајд, старт и др.
- » Зборови што означуваат поими од техниката: блендер, бојлер, булдожер, контејнер, лифт и др.
- » Зборови што означуваат поими од информатиката: компјутер, лаптоп, маус, модем, принтер, тастатура, уесбе, и др.
- » Зборови од областа на општествениот живот, политиката и економијата: бизнис, бизнисмен, маркетинг, менаџмент, мониторинг и др.
- » Зборови од областа на културата и уметноста: бестселер, блуз, дизајн, рок, трилер, џез и др.
- » Зборови од областа на храната и пијалациите: бифтек, бургер, виски, коктел, кечап, стек и др.
- » Зборови од областа на модата: смокинг, џинс, шорцеви и др.

Предмет на интерес на овој труд е влијанието на процесот на глобализацијата и употребата на интернетот и средствата за масовна комуникација кои извршија влијание врз македонскиот јазик и оттука се јави огромен наплив на англизмите во дневниот печат.

МЕТОДОЛОГИЈА

Прикажан е корпус од англицизми од ексцерпирани примери-реченици од весниците „Слободен печат“ и „Вечер“ во временскиот период од 14.04.2023 до 26.04.2023. Примерите се ексцерпирани од рубриците политика, свет, економија, култура, забава, спорт. Во првиот дел од трудот се дадени ексцерпирани англизми, контекстот на нивната употреба и преводот на македонски јазик. Преводот на англизмите е според Толковниот речник на македонскиот јазик и Дигиталниот речник на македонскиот јазик. Во вториот дел е дадена анализа на ексцерпирани англизми.

Ексцерпиран корпус на англизми од дневниот печат

Ексцерпирани англизми во дневните весници „Слободен печат“ и „Вечер“:

- » **организира** (подготви); **брифинг** (кус разговор или соопштение): Министерот за транспорт и врски ќе **организира** уште еден, детален **брифинг** за новинарите. (Слободен печат, 14-17 април, 2023, стр. 3);
- » **генерира** (создава); **реформа** (преобразување, изменување): *Како и да е, стратегиската рамка фали во пристапот на реформите што генерира голем број на проблеми во водењето и градењето на политиките.* (Слободен печат, 14-17 април, 2023, стр. 10);
- » **отконвенционализирање** (ослободување од вообичаените правила), **конвенција** (општоприфатено правило или систем од правила) наслов на статија: *Отконвенционализирање на конвенциите* (Слободен печат, 14-17 април, 2023, стр.19); **фокусира** (посветува или насочува внимание, сосредоточи) Елмас: *Да се фокусираме на реваншот со Милан.* (Слободен печат, 14-17 април, 2023, стр. 24);
- » **дилер** (растурач, продавач на дрога): *Уапсен дилер на дрога баран со потерница за издржување затворска казна.* (Вечер, 14-17 април, 2023, стр. 5);
- » **респект** (почит): *Прво мислам дека на македонскиот ракомет му треба подобар систем и развивање на талентите, бидејќи Македонија има многу таленти и тоа е за **респект**.* (Вечер, 14-17 април, 2023, стр. 22);
- » **респектира** (почитува): *Навистина многу го **респектира**в клубот откако дојдов тука.* (Вечер, 14-17, 2023, стр.22)
- » Интересни се речениците со директни англиски заемки како што се:
- » *Лицето го носи прекарот **ОГ**, што се толкува како кратенка од „оригинал гангстер“.* (Вечер, 14-17 април, 2023 стр. 17) *Приближно сè што можете да очекувате од некој луд филм -изјави еден малолетен член на **чет-групата**.* (Вечер, 14-17 април 2023, стр. 17)
- » **тренд** (правец во модата), **стајлинг** (стил на облекување): **трендсетер** (тој/таа што наметнува определен правец во модата, во облекувањето) *Црвената е доминантна и впечатлива боја, па не нè чуди што секогаш е **тренд**, а доказ за тоа е **стајлингот** на познатите **трендсетерки**.* (Вечер, 14-17 април, 2023, 24);
- » **интегрира** (соединува, обединува, поврзува), **бизнис**- (деловно работење, претпријатие), **гигант** (предмет со големи размери), **чет-бот**

- (ИТ термин): Намерата на овој „**чет бот**“ е да се **интегрира** во целиот **бизнис** на продажниот салон **гигант** во блиска иднина, но сè уште нема подробности за датумите. (Вечер 14-17 април, 2023, стр. 24); **интевју** (разговор наменет за јавноста, што го води новинар со некоја позната личност), **коментира** (искажува свое мислење за нешто), **консензус** (спогодба, одлука врз основа на сите заинтересирани страни): Во **интервјуто**, Димоски **коментира** за новоформираната комисија за уставни измени и за тоа дали е возможно да се направи помалку болен **консензус** на патот кон Европската Унија. (Вечер, 18 април, 2023, стр. 2);
- » **продуцира** (произведува), **афирмативно** (потврдно, позитивно), **иницира** (предизвикува, поттикнува): Тоа што е добро да го прифатиме како добро, да го **продуцираме** позитивното и да го браниме **афирмативното**, зашто само така сите ние ќе опстанеме и ќе **иницираме** можност за живеење во општество (човештво) во кое ќе преовладува вербата во доброто, позитивното и духовното. (Вечер, 18 април, 2023, стр. 5);
 - » **кредитен рејтинг** (претставува вреднување на кредитоспособноста на должникот да го отплаќа својот долг): „Фич“ го подобри изгледот на **кредитниот рејтинг** на земјата. (Вечер, 18 април, 2023, стр. 7); **стриминг** (вид на мултимедиска технологија во која корисникот истовремено прима и репродуцира мултимедиумски содржини): „Дизни“ го купи „Лукас филм“ во 2012 година, за четири милијарди долари и објави три хит филма од 2015 до 2019 година, плус неколку ТВ-серији на услугата **стриминг** „Дизни+“. (Вечер, 18 април 2023, стр.10);
 - » **имплементација** (примена): Поголемите димензии значат поголема удобност и практичност, а воведување на платформата CMF-B дава можност за **имплементација** на хибриден погон. (Вечер, 18 април, 2023, стр. 24);
 - » **Дуинг бизнис** (наслов на статија во Слободен печат, 20 април 2023, стр. 7) насловот е транскрибиран со кирилична азбука (doing business), со значење правење деловна зделка.
 - » **иновира** (воведува нешто ново), **инженеринг** (дејност на специјалисти врз целокупната разработка и изведба на некој проект (градежен, индустриски, технички): Тие успеаја за релативно кус временски период да **иновираат** посебен изборен **инженеринг**... (Слободен печат, 20 април 2023, стр. 7);
 - » **комбинација** (спој), **опција** (можност), **преферира** (претпочита): За ручек послужете сос од домати во **комбинација** со грашок, секогаш постои **опција** за правење сендвичи, а ако **преферираате** салата – еве одлична идеја. (Слободен печат, 20 април 2023, стр. 13);
 - » **фан** (обожавател, љубител): ...а други еднакво верни **фанови** го поддржаа и запеаја со него. (Слободен печат, 20 април 2023, стр. 11);
 - » **креатор** (создавач), **шоу** (претстава, изведба): Ја имале таа ретка привилегија да учат вредни нешта од нивниот татко Марин Бабиќ, големиот актер, поет, раководител и **креатор** на **шоуто** „Глумците пеат“... (Слободен печат, 20 април 2023, стр. 15);
 - » **дерогирање** (ставање на некој законски пропис надвор од сила со нов пропис), **дезавуирање** (одрекување, оспорување) Првиот човек на МАНУ, Коцарев во **интервју** за порталот „Експрес“, ги повика македонските политички партии да го спречат поморот на македонскиот род, бришењето на македонското име, **дерогирањето**

- на македонскиот јазик, **дезавуирањето** на сè што е македонско и да **дејствуваат** против исчезнувањето и демакедонизацијата на државата. (Вечер, 20 април, 2023, стр. 2);
- » **интерконекција** (внатрешна поврзаност): Се изработува просторно-техничка документација за гасната **интерконекција** Србија-Македонија. (Вечер, 20 април 2023, стр. 7);
 - » **атракција** (нешто интересно, нешто занимливо), **релаксирање** (**релаксирање**-разонодување) **Атракциите** не се само за оние што бираат возбуда, бидејќи аеродромот „Чанги“ е, исто така, совршено место за **релаксирање** меѓу летовите. (Вечер, 20 април, 2023, стр. 18);
 - » **аутсајдер** (1. човек или тим од кој не се очекува победа на натпревар; 2. човек што не припаѓа на ниедна општествена група) Сите велеа дека сме **аутсајдери**, но имаме големо срце и можам само да им честитам на моите момци. (Вечер, 20 април, 2023, стр. 23); **сензација** (настан што предизвика силен впечаток): Маделина Рајт „преку ноќ“ стана интернет **сензација**, а сето тоа поради одлуката на англискиот клуб Чарлтон Атлетик да ја прекине соработката со неа. (Вечер, 20 април 2023, стр. 24)
 - » **автоматизација** (состојба во која производството се одвива со помош на автомати), **импликација** (последика): **Автоматизацијата** на работата и **импликации** врз родова еднаквост. (Вечер, 24 април 2023, стр. 18);
 - » **варира** (се менува), **избалансира** (урамнотежи), **сегрегација** (издвојување): Овие бројки **варираат** во различни земји, со **избалансирана** слика во Романија и Латвија, додека пак во речиси сите други земји на ЕУ потребни се значителни напори за да се намали **сегрегацијата**. (Слободен печат, 24 април, 2023, стр. 18);
 - » **тригер** (нешто што активира), **диџеј** (личност одговорна за пуштање музика во клубови, на радио-станици и на други настани): Првото одење во Амстердам било **тригер** за неговото професионално формирање во музичката **диџеј** сфера. (Слободен печат, 24 април 2023, стр. 24);
 - » **кредибилитет** (собина на тој што има, што заслужува доверба), **интегритет** (морална чистота): Според предлогот на Трајанов, Агенцијата би имала 7-годишен мандат, кој би се избирал од управен одбор составен од лица со висок **кредибилитет** и **интегритет**. (Вечер, 24 април, 2023, стр.2);
 - » **асимилација** (претопување), **дискриминација** (значи секое правење разлика, искористување или ограничување на луѓето врз основа на нивните колективни идентитети (пол/род, класа, етнос) со што ги загрозува или оневозможува остварувањето или заштитата на нивните човекови права): „Јасно бараме бугарската држава да ги почитува правото, науката и вистината и да ја прифати реалноста на македонската нација, малцинство, јазик, историја и идентитет и да стави крај на политиката на присвојување, **асимилација** и **дискриминација** кон македонската нација во принцип и кон македонското малцинство на својата територија“, порача Стојков. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 3);
 - » **експонира** (изложува, прикажува) Иако на свесно ниво може да ги негираме нештата и пред јавноста да се **експонираме** како опуштена, среќна и позитивна личност, сепак на потсвесно ниво точно е запишано како вистински се чувствуваме и во каква состојба е нашата совест. (Вечер, 24 април 2023, стр. 5);

- » **трансформира** (преобразува) Решението за чувството на вина нема да го пронајдеме ако постојано ги обвинуваме другите за состојбата во која се наоѓаме и бегаме од соочување со самите себе, туку само ако искрено се покаеме и почнеме духовно и ментално да се **трансформираме**. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 5);
- » **тензија** (состојба на напнатост), **анксиозност** (вознемиреност) Кога подолг временски период сме под притисок, **тензија**, **анксиозност** и **страв**, овие нешта почнуваат постепено да се вгнездуваат во нашата свест и да ни ги обојуваат мислите со немир и несигурност. (Вечер, 24 април, 2012, стр. 5);
- » **мораториум** (законски одредено одлагање), **имплементација** (примена): До завршување на сите овие претходни активности, да се стави **мораториум** на **имплементацијата** на овој стратешки проект -велат од ДС. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 7);
- » **шоумен** (човек што прави шоу, што ги разонодува луѓето). Додека беше жив неговиот татко, славниот композитор Александар Џамбазов, **шоуменот** ја имаше запознаено и Илина Арсова (Вечер, 24 април, 2023, стр. 15);
- » **хитмејкерка** (позната личност текстописец) Откако почина најпознатата **хитмејкерка** Марина Туцаковиќ во животот на нејзиниот сопруг Александар Фута Радуловиќ сè е сменето. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 15);
- » **вирален** (одредена информација, видео, содржина што со голема брзина како вирус се шири преку интернет) *Велосипед* со коцкести тркала стана **вирален** хит. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 18);
- » **аукција** (јавна продажба со наддавање) Пиво од времето на Едвард Осми изложено на **аукција**. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 18); **тренинг** (систематско вежбање со цел да се стекнат или да се зачуваат извесни својства): Во својата автобиографија „Нескротлива“, таа призна дека татко ѝ ѝ ги уништил соништата, откри дека еднаш ја тепал толку силно што изгубила свест, дека вообичаената казна за просечен напор на **тренинг** е камшикување со ремен. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 21);
- » **автор** (творец, создавач на некое дело), **коментатор** (тој што коментира) Јас сум најпродаван **автор**, **коментатор** и говорник. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 21);
- » **хејтери** (луѓе кои постојано покажуваат негативни или непријателски ставови за кое било прашање): Пред една година се обидела да си го одземе животот, не можела да стане од кревет, постојано била напаѓана од **хејтери** на социјалните мрежи поради вишокот килограми... (Вечер, 24 април, 2023, стр. 21);
- » **лајкови** (допаѓања) Прекрасните форми на убавицата не можеа да останат незабележани и нејзините објави на социјалната мрежа за кратко време собраа многу **лајкови**. (Вечер, 24 април 2023, стр. 24);
- » **артифициелна** (вештачка) Во 2203г. Олива Луелин ги остава сопругот и ќерката во домот во втората Месечева колонија, место со бели камења, шилести кули и **артифициелна** убавина, и оди на Земјата на турнеја со својот роман за пандемијата. (Вечер, 24 април, 2023, стр. 24);
- » **стендап комедија** (стоечка комедија, стил на комедија каде што комичарот изведува пред жива публика, обично зборувајќи им директно), **ток-шоу**: Политичарите беа одговорни и сериозни луѓе, писмени и образовани за разлика од денешните кои како да се ликови од

- некоја **стендап** комедија или **ток-шоу**. (Вечер, 25 април, 2023, стр. 5);
- » **бодибилдинг, бодибилдер, класик, физик**: Ивица беше прогласен за балкански шампион во **бодибилдинг класик физик** од Меѓународната федерација за **бодибилдинг** и **фитнес** (IFBB), потврдувајќи ја својата позиција како еден од најдобрите бодибилдери на Балканот. (Вечер, 25 април 2023, стр. 21);
 - » **фанови** (обожаватели, љубители): -Знам што мислат **фановите** на Јунајтед за можноста ривалот да освои три трофеи, ќе се обидеме да ги изградуваме, елиминирајќи ја таквата можност. (Слободен печат, 25 април, 2023, стр. 11);
 - » **фасцинација** (опчинетост, маѓепсаност): И тоа беше почетокот на мојата **фасцинација**. (Слободен печат, 25 април, 2023, стр. 24);
 - » **пиар** (пи-ар кратенка од англискиот збор Public relations, што во превод значи „односи со јавност“; **презентација** (претставување), **бизнисменка** (деловна жена): Сега можам да ви честитам на **пиарот** и сè што е поврзано со **презентацијата** на проектот, но не и за тоа дека за овие пари ќе работат домашни компании. – забележа **бизнисменка** од ИТ-секторот. (Вечер, 26 април, 2023, стр. 6);
 - » **конзорциум** (кратковремени здружување на компании, особено со банки, со цел остварување одредена зделка): Груби рече дека **конзорциумот** не бара законски измени, туку нив ги бараат пратениците за да се интервенира да не се должи со нашите административни процедури...(Вечер, 26.04.2023, стр. 6)

Анализа на ексцерпираниот материјал

Ексцерпираните англизми се поделени во неколку групи. Во табела 1 се класифицирани глаголите, односно дадени се англизмите со суфикс *-ира*, нивната инфинитивна форма на англиски јазик и истоименото значење на македонски јазик. Наведени се 13 глаголи кои се навлезени во македонскиот јазик со употребата на суфиксот *-ира*.

Табела 1. Англизми со македонскиот суфикс *-(из)ира*, изворни англиски глаголски форми и истозначни македонски лексеми

англизам	англиска лексема	македонска лексема
организира	<i>to organize</i>	подготвува
генерира	<i>to generate</i>	создава
фокусира	<i>to focus</i>	сосредоточува
респектира	<i>to respect</i>	почитува
коментира	<i>to comment</i>	искажува свое мислење
интегрира	<i>to integrate</i>	соединува, обединува
продуцира	<i>to produce</i>	произведува
иницира	<i>to initiate</i>	предизвикува, поттикнува
иновира	<i>to innovate</i>	воведува нешто ново
преферира	<i>to prefer</i>	претпочита
експонира	<i>to expose</i>	изложува, прикажува
трансформира	<i>to transform</i>	преобразува
избалансира	<i>to balance</i>	урамнотежи

Ѓуркова (2008: 7) истакнува дека од неколкуте иновациски процеси во македонскиот јазик во врска со англизмите, како најраширен треба да се спомене употребата на глаголскиот суфикс *-(из)ира*, којшто е многу фреквентен во оформувањето на нови глаголски форми според англиските глаголи. Според овие глаголи се јавуваат и глаголските именки: **релаксирање, отковенционализирање, дезавуирање, дерогирање** кои ги сретнавме при ексцерпција на англизмите што се дадени во Табела 2.

Исто така, во Табела 2 дадени се ексцерпираните корпусни единици класифицирани според суфиксот и тука има изворни англиски лексеми со суфиксот *-ing* кои се транскрибираат со кирилично писмо (**брифинг, стајлинг, стриминг, тренинг, инженеринг, бодибилдинг**). Во оваа табела се дадени и изворните англиски лексеми со суфиксот *-er* транскрибирани на македонски јазик (**бодибилдер, дилер, гангстер, аутсајдер, хејтер, хитмејкер**), и англиските заемки со суфиксот *-or* транскрибирани со кирилично писмо (**автор, креатор, коментатор**). Потоа во Табела 2 следуваат адаптираните англизми со суфиксите *-ија* (**апликација, имплементација, опција**), *-ост* (**анксиозност**), *-ус* (**консензус**), *-ет* (**кредибилитет, интегритет**), *-ум* (**конзорциум**) и придавките со суфикс *-ен* (**вирален, артифициелен**).

Табела 2. Англизми адаптирани и транскрибирани кои се среќаваат во македонскиот јазик според суфиксите

-ње	-ер	-ија	-ор
релаксирање	бодибилдер	апликација	автор
конвенционализирање	дилер	имплементација	коментатор
дезавуирање	гангстер	фасцинација	креатор
дерогирање	трендсетер	сегрегација	
	аутсајдер	асимилација	
	хејтер	атракција	
	хитмејкер	автоматизација	
-ост	-ум	-ет	-ен
анксиозност	конзорциум	кредибилитет	вирален
		интегритет	артифициелен

Интересни се заемките од англискиот јазик кои земаат сè поголема употреба во македонскиот, односно лексемите како што се **лајк** (допаѓање) и нејзина адаптирана форма, често се употреба во множина **лајкови** (допаѓања), **пиар** (односи со јавност), **тригер** (нешто што активира), **фан** (обожавател), **аутсајдер, стендап** (стоечка комедија), **ток-шоу, шоумен**, итн. Има голем дел на директни заемки од англискиот јазик кои се целосно адаптирани и прифатени во македонскиот јазик како **интервју, бизнис, бизнисмен** и оттука изведенката за означување деловна жена (**бизнисменка**), **рејтинг, гигант, респект** итн. Ставот на Конески (1998: 149) е дека уште во 60-тите години на минатиот век, со воведувањето на англискиот јазик во школите и со сè поширокото отворање на нашата земја во меѓународните односи, каде што англискиот јазик има

престижна позиција, бројот на англиските лексички елементи во македонскиот јазик е нагло зголемен.

Од анализата на ексцерпирани англизми може да се согледа дека дневниот печат како и другите средства за масовна комуникација особено брзо ги пренесува англизмите како лексички обележја и посредува во нивно прифаќање и адаптирање во говорната или пишаната јазична форма. Поголем број од англизмите се употребува во изворна форма, а потоа следуваат и лексеми приспособени според морфолошката и фонолошката структура на македонскиот јазик. Интересно е што речиси за сите ексцерпирани англизми постои соодветен збор во македонскиот јазик. Неминовен факт е дека дневниот печат повеќе ги прифаќа странските лексеми отколку изворните македонски лексеми или синоними. Според анализираните примери во дневниот печат англизмите најчесто се користат во теми поврзани со културата, политиката, економијата и спортот.

ЗАКЛУЧОК

Во трудот е даден приказ на застапеноста на англизмите во одредени статии во весниците „Слободен печат“ и „Вечер“ во период од дванаесет денови. Следени беа рубриците за политика, економија, спорт, култура, здравје и гастрономија. Се забележува огромен наплив и одомаќување на англиските заемки и нивна адаптација и примена во сите области и со тоа неизбежна е нивната употреба и во дневниот печат. Бугарски (2001: 72) пишува дека глобализациското влијание, односно влијанието на англискиот јазик, како носител на тој процес, се квалификува како културен контакт. Станува збор за особено чест и активен феномен во кој англискиот функционира како јазик-давател наспрема географски широкиот спектар на јазици-приматели. Употребата на англизмите и на англискиот е главно мотивирана од потребата да се биде популарен и привлечен за публиката. Доаѓа до рedefинирање на позицијата на англискиот, односно тој повеќе не е само странски јазик што се изучува, туку тој е неофицијално ‘додатен’ или ‘втор’ јазик или како што го нарекува Прќиќ (Prčić, 2003), осврнувајќи се на ситуацијата во Србија, ‘одомаќинет странски јазик’ (nativized foreign language). Денес, англискиот јазик станува сè попопуларен во употребата и заради престиж. Од тие причини поедноставно е да се одбере англизам, збор што е во широка употреба во комуникацијата, и покрај тоа што од функционална гледна точка некојпат нема смисла бидејќи има истозначен збор во македонскиот јазик. Ако се земат предвид, сите овие фактори може да се заклучок дека денес англискиот е јазик со многу висок степен на престиж во светот, вклучувајќи повеќе сфери како што е интернационалната политика, економијата, образованието, културата, при што неминовно големото влијание се чувствува и во средствата за масовна комуникација и во дневниот печат.

ЛИТЕРАТУРА

Кирилица:

1. Бабамова, Екатерина. (1993). Адаптација и асимилација на англизмите во македонскиот јазик. Докторска дисертација. Скопје: Филолошки факултет, УКИМ.
2. Бугарски, Ранко. (2001). *Јазици*. Скопје: Еин-Соф.
3. Груевска-Мацова, Симона. (2022). *Лексикологија на македонскиот јазик*. Скопје: МИ-АН.
4. Ѓуркова, Александра. (2008a). Социолингвистички аспекти на македонскиот јазик: од стандардизацијата до актуелните тенденции. Во: *Philological Studies*. T. 2. www.philologicalstudies.org
5. Карапејовски, Бобан. (2011). За некои аспекти на глобализацијата и нејзиното влијание на македонскиот јазичен систем. *Philological Studies*, 9 (2), 239-248.
6. Конески Кирил, (1998). Зборообразување и лексика. *Македонски јазик*. Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej.

Латиница:

7. Filipović, R. (1990). *Anglicizmi u hrvatskom i srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
8. Jones, Mari C.-Singh, I. (2005). *Exploring language change*. Oxon: Routledge.
9. Žanić Mikulčić, Jelena, (2022). Zastupljenost anglizama u hrvatski dnevnim novinama. Saznanje broj 3/2022. Zenica: Univerzitet u Zenici, Filozofski fakultet.
10. Prčić, Tvrtko. (2003). Is English still a foreign language? In: *The European English Messenger* XII/2, 35-37.
11. Weinreich, Uriel. (1970). *Languages in contact*. The Hague-Paris: Mouton.